

1) Identify and translate. Example: नरस्यः Gen Sg Masc of नरः 'man' → 'of the/a man'.

- १) पृथिवीम् → पृथिवी (Acc, sg, f) → Землю
- २) सखीभिः → सखी (Instr, pl, f) → подругами
- ३) नगरीणाम् → नगरी (Gen, pl, f) → у городов
- ४) भुवाः → भू (Instr, sg, f) → землёй
- ५) नारीषु → (Loc, pl, f) → в женщинах
- ६) धियै → धी (Dat, sg, f) → к мысли
- ७) दास्या → दसी (Instr, sg, f) → рабыней
- ८) चमूनाम् → चमू (Gen, pl, f) → у армий
- ९) देव्यः → देवी (Gen, sg, f) → у богини
- १०) श्रियम् → श्री (Acc, sg, f) → Шри, изобилие, богатство, красота
- ११) नद्याम् → नदी (Loc, sg, f) → в реке
- १२) भुवः → भू (Abl/Gen, sg, f) → от земли, у земли
- १३) नदी → नदी (Nom, sg, f) → река
- १४) दासीषु → दसी (Loc, pl, f) → в рабынях
- १५) पृथिव्या → पृथिवी (Instr, sg, f) → рекой
- १६) पृथिव्याः → (Abl, Gen, sg, f) → от реки, у реки
- १७) नदि → (Voc, sg, f) → о, река
- १८) श्रियः → (Abl/Gen, sg, f) → от изобилия \ у изобилия
- १९) राज्ञीनाम् → राज्ञी (Gen, pl, f) → у цариц
- २०) भूः → (Nom/Voc, sg, f) → земля \ о земля
- २१) नगरीभ्यः → (Dat/Abl, pl, f) → городам \ из городов
- २२) देव्याः → (Abl/Gen, sg, f) → от богини, у богини
- २३) नारीः → (Acc, pl, f) → женщину
- २४) चमूः → (Nom, sg, f) → армия
- २५) चम्वै → (Dat, sg, f) → армии
- २६) नगरीम् → (Acc, sg, f) → в город
- २७) स्त्रियः → (Abl/Gen, sg, f) → от женщины \ у женщины
- २८) नगर्यै → (Nom/Voc, pl, f) → города, о города

2) Give the form listed in brackets.

- a) देवी- (Instr Pl) → देवीभिः → богинями
- b) चमू- (Abl Sg) → चम्वः → из армии
- c) भू- (Dat Sg) → भुवे, भुवै → земле
- d) नारी- (Loc Du) → नर्यौ → в двух женщинах
- e) सखी- (Acc Sg) → सखीम् → подругу
- f) राज्ञी- (Dat Pl) → राज्ञीभ्यः → царицам
- g) भू- (Acc Sg) → भुवम् → землю
- h) नगरी- (Nom Du) → नगर्यौ → два города
- i) राज्ञी- (Loc Du) → राज्ञ्योः → в (двух) цариц
- j) नगरी- (Acc Sg) → नगरीम् → город
- k) भू- (Gen Sg) → भुवः, भुवाः → у земли
- l) श्री- (Gen Sg) → श्रियः, श्रियाः → у изобилия

- m) स्त्री- (Nom Pl) → स्त्रियः → женщины
- n) पृथिवी- (Abl Sg) → पृथिव्याः → из земли
- o) नदी- (Nom Du) → नद्यौ → две реки
- p) धी- (Dat Pl) → धीभ्यः → мыслям
- q) नारी- (Gen Pl) → नारीनाम् → у женщин
- r) स्त्री- (Dat Du) → स्त्रीभ्याम् → двум женщинам
- s) चमू- (Loc Pl) → चमूषु → в армиях
- t) नदी- (Voc Sg) → नदि → о река
- u) पृथिवी- (Instr Sg) → पृथिव्य → землёй
- v) सखी- (Abl Pl) → सख्याः → от подруг
- w) श्री- (Instr Pl) → श्रीभिः → красотами
- x) देवी- (Acc Pl) → देवीः → богинь

3) Review exercise: translate, and give the gender of nouns and the class and 3rd Sg Pres Act Ind

of all verbal roots. Examples: नर- → 'man' (m.) man → नर- (m.)

√भृ → 'to carry' (I भरति) 'to carry' → √भृ (I भरति)

- 1) river → नदी (f)
- 2) जरा- → старость(ж)
- 3) अर्ह- → √अर् (I अर्हति) → правильный, подходящий, достойный
- 4) प्र-√सद् → (I प्रसीदति) → быть довольным
- 5) city (3) → नगरम् (n) \ पुरम् (n) \ नगरी (f)
- 6) हि → действительно, для, потому
- 7) arrow → शरः(m.)
- 8) √धृ → (X धारयति); держать, поддерживать
- 9) उग्र- → (прилагательное) → ужасный, грозный
- 10) √जीव् → √जीव्(I जीवति) → жить, быть живым
- 11) राज्ञी- → (f) царица
- 12) where? → क्व
- 13) स्त्री- → (f) женщина
- 14) √प्रच्छ् → √प्रच्छ्(VI पृच्छति) → спрашивать
- 15) पाल- → (m) защитник
- 16) √स्वप् → (I स्वपति svapati) → спать
- 17) पुत्र- → (m) сын
- 18) अव-√गम् → (I अवगच्छति) → понимать
- 19) दूत- → (m) гонец, вестник
- 20) how? → कथम्
- 21) √अर्ह् → (I अर्हति); → быть обязанным; быть в состоянии; следует (+ инфинитив)
- 22) ग्राम- → (m) деревня
- 23) to conquer → √जि → (I जयति)
- 24) हेतोः → ради (+ Gen)
- 25) √दह् → (I दहति) → жжечь
- 26) हंस- → (m) лебедь, гусь
- 27) √शुच् → (I शोचति śocati) → скорбеть, оплакивать

28) प्रज्ञा- → (f) знание, мудрость

29) √तुष् → (IV तुष्यति) → наслаждаться

30) magic → (f) माया

4) Apply sandhi to the following combinations of sounds, write the results down in transliteration and link letters up where the writing conventions (→ Chapter 11) demand it. (Try to do these by remembering the principles of sandhi, but refer to the chart if you need to.)

Example: -oḥ + t- → -ost-

- a) -iḥ + p → iḥ p
- b) -aḥ + j → o j
- c) -aḥ + ch → aśch
- d) -iḥ + t → ist
- e) -aiḥ + d → aird
- f) -iḥ + u → iru
- g) -aḥ + b → o b
- h) -āḥ + gh → āgh
- i) -iḥ + r → ī r
- j) -āḥ + bh → ā bh
- k) -uḥ + a → ura
- l) -aḥ + k → aḥ k
- m) -uḥ + ph → uḥ ph
- n) -uḥ + ī → -urī
- o) -iḥ + ch → iśch
- p) -āḥ + ṭ → āṣṭ
- q) -aḥ + a → o'
- r) -aḥ + p → -aḥ p
- s) -iḥ + b → irb
- t) -aḥ + t → ast
- u) -āḥ + c → aśc
- v) -oḥ + r → or
- w) -iḥ + a → ira
- x) -āḥ + g → ā g
- y) -āḥ + k → -āḥ k
- z) -ūḥ + r → ūr
- aa) -āḥ + ū → ā ū
- bb) -uḥ + dh → urdh
- cc) -uḥ + r → ūr
- dd) -iḥ + dh → irdh
- ee) -āḥ + a → ā + a
- ff) -iḥ + th → isth
- gg) -aḥ + bh → obh
- hh) -āḥ + r → ā r
- ii) -aḥ + i → o i
- jj) -aḥ + a → o'

5) Apply the sandhi introduced so far (consonant sandhi, visarga sandhi) to the following texts. Indicate also where words remain unchanged, but must be linked up in writing.

(If necessary, check the section on 'Writing Conventions' in Chapter 11/p. 390 of the Appendices before doing this. Places where vowel sandhi would occur are once again marked with a .)

ततः अम्बुधरसं काशम् प्रवृद्धशिखरम् गिरिम्
तताम्बुधरसंकाशम्प्रवृद्धशिखरगिरिम् ।

विचित्रकूटम् कूटैः च सर्वतः परिवारितम् ॥
विचित्रकूटम्कूटैः च सर्वतः परिवारितम् ॥

शिलागृहैः अवततम् नानावृक्षैः समावृतम् ।
शिलागृहैरवततम्नानावृक्षैः समावृतम् ।

ददर्श कपिशालः रम्यम् जगति पर्वतम् ॥ (...)
ददर्श कपिशालो रम्यम्जगति पर्वतम् ॥ (...)

तस्य · अदू रात् स पद्मिन्यः नानाद्विजगणायुताः ।
तस्यादू रात्स पद्मिन्यर्नानाद्विजगणायुताः ।

ददर्श कपिशार्दूलः हनुमान् मारुतात्मजः ॥
ददर्श कपिशार्दूलो हनुमान्मारुतात्मजः ॥

कृ त्रिमाम् दीर्घिकाम् च · अपि पूर्णाम् शीतेन वारिणा ।
कृ त्रिमाग्दीर्घिकाम्चापि पूर्णाम्शीतेन वारिणा ।

मणिप्रवरसोपानाम् मुक्तासिकतशोभिताम् ॥
मणिप्रवरसोपानाम्मुक्तासिकतशोभिताम् ॥

विविधैः मृगसं घैः च विचित्राम् चित्रकाननाम् ।
विविधैर्मृगसं घैश्च विचित्राम्चित्रकाननाम् ।

प्रासादैः सुमहद्भिः च निर्मितैः विश्वकर्मणा ॥
प्रासादैः सुमहद्भिश्च निर्मितैर्विश्वकर्मणा ॥

काननैः कृ त्रिमैः च · अपि सर्वतः समलं कृताम् ।
काननैः कृत्रिमैश्चापि सर्वतः समलं कृताम् ।

ये के चित् पादपाः तत्र पुष्पोपगफलोपगाः ॥
ये के चित्पादपास्तत्र पुष्पोपगफलोपगाः ॥

सच्छत्राः सवितर्दीकाः सर्वे सौवर्णवेदिकाः ।
सच्छत्राः सवितर्दीकाः सर्वे सौवर्णवेदिकाः ।

दुर्योधनः च पुत्रः ते दुर्मुखः दुःसहः शलः ।
दुर्योधनश्च पुत्रस्ते दुर्मुखो दुःसहः शलः ।

दुःशासनश्चातिरथस्तथा दर्मर्षणो नृप ॥

विविंशतिः चित्रसेनः विकर्णः च महारथः ।
विविंशतिश्चित्रसेनो विकर्णश्च महारथः ।

पुरुमित्रः जयः भोजः सौमदत्तिः च वीर्यवान् ॥
पुरुमित्रो जयो भोजः सौमदत्तिश्च वीर्यवान् ॥

महाचापानि धुन्वन्तः मेघाः इव सविद्युतः ।
महाचापानि धुन्वन्तो मेघा इव सविद्युतः ।

आददानाः च नाराचान् निर्मुक्ताशीविषोपमान् ॥
आददानाश्च नाराचान्निर्मुक्ताशीविषोपमान् ॥

अथ ते द्रौपदीपुत्राः सौभद्रः च महारथः ।
अथ ते द्रौपदीपुत्राः सौभद्रश्च महारथः ।

नकुलः सहदेवः च धृष्टद्युम्नः च पार्षतः ॥
नकुलः सहदेवश्च धृष्टद्युम्नश्च पार्षतः ॥

धार्तराष्ट्रान् प्रतिययुः अर्दयन्तः शितैः शरैः ।
धार्तराष्ट्रान्प्रतिययुरर्दयन्तः शितैः शरैः ।

वज्रैः इव महावेगैः शिखराणि धराभृताम् ॥
वज्रैरिव महावेगैः शिखराणि धराभृताम् ॥